

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum delectatio requiratur ad beatitudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

¶ Super Quaestio- nis quarta Ar- ticulum pri- mum.

QVAESTIO IIII.

De his quae ad beatitudinem exiguntur, in octo articulos diuisa.

IN hoc art. i. 4. que- stionis Nouitorū dubium occurrit, quo modo litera saluetur, dicens, quod delectatio causatur ex hoc, quod appetitus re- quiescit in bono adepto, cum apud autho- rem delectatio sit qes appetitus, ut hic etia in responsione ad pri- mum expresse dicitur.

¶ Ad hoc dicitur, qd cum constat de certa conclusione, verba quae apparent quan- doque dissona, pie interpretanda sunt. Et sic est sensus lite- rae huius, quod delectatio causatur ex hoc, quod appetitus requiescit in bono adepto, id est, delecta- tio, quae est ipsa actua- lis quies, causatur ex hoc, quod appetitus se habet ad bonum adeptum, ut quiescens ad id in quo est qes. Ex hoc namq; quod appetitus peruenit ad talem statum, quod bonum adeptum sit, sequitur quies, quae est delectatio: litera autem circumloquitur; ly esse in tali statu nomine requiescentis, ea ratione: quia quies significat esse in termino. & ex hoc, quod appetitus est ut in termino sui motus adeptus bo- no, constat sequi de- lectationem.

Supra q. 3. art. 4. cor. & 2 dicit 38. ar. 2. cor. & 4. di. 49. q. 3. ar. 4. q. 3. Fro- pul. 3. c. 107. 106.

*ca. 8. a med. cap. 9. to. 5.

cap. 7. & 8. tom. 5.

¶ Super Quaestio- nis quarta Ar- ticulum se- cundum.

q. 3. ar. 8.

cap. 6.

li. 6. e. 5. to. 5.

cap. 23. ante mediū. to. 1.

IN secundo artic. circa responsione ad secundum dubia occurrunt, & de ra- tione reddita differe- tia inter ordinem ap- petitus sensitiui & in- tellectiui, & de con- sonantia dictorum. Superius enim in que- stione secunda, arti- culo sexto, ad pri- mum. dixi, quod de- lectatio ppter se, & non propter aliud appetitur, si ly pro- pter, dicat causam finalem: hic uero, & alibi ex proposito, ut in 3. contra Gent. c. 26. vult, quod delecta- tiones sint propter operationes. Non

DEINDE considerandum est de his quae exiguntur ad beatitudinem.

ET CIRCA hoc queruntur octo.

¶ Primo, Vtrū delectatio requiratur ad beatitudinem.

¶ Secundo, Quid sit principalis in beatitudine, utrum delectatio, uel uisio.

¶ Tertio, Vtrum requiratur com- prehensio.

¶ Quarto, Vtrum requiratur re- citudo uoluntatis.

¶ Quinto, Vtrum ad beatitudinē hominis requiratur corpus.

¶ Sexto, Vtrū pfectio corporis.

¶ Septimo, Vtrum aliqua exte- riora bona.

¶ Octauo, Vtrum requiratur so- cietas amicorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum delectatio requiratur ad beatitudinem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd delectatio non requiratur ad beatitudinē. Dicit enim Aug. in 1. de Trin. * qd uisio est tota merces fidei: sed id quod est premium, uel merces uirtutis, est beatitudo, ut patet per Philo- sophū in 1. * Eth. ergo nihil aliud requiritur ad beatitudinem, nisi sola uisio.

¶ 2. Præ. Beatitudo est per se suffi- cientissimū bonum, ut Philosop. dicit 1. * Eth. Quod autem eget ali- quo alio, non est pfecte sufficiens, cum igitur essentia beatitudinis in uisione Dei consistat, ut * ostē- sum est, uidetur qd ad beatitudinē non requiratur delectatio.

¶ 3. Præ. Operationem felicitatis, seu beatitudinis oportet esse non impeditā, ut dicitur in 10. * Ethic. sed delectatio impedit actionem intellectus: corrūpit enim estimati- onem prudētia: ut dicitur in 6. * Ethic. ergo delectatio non re- quiritur ad beatitudinem.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit 10. * confess. quod beatitudo est gaudium de ueritate.

RESPON. Dicendum, qd qua- drupliciter aliquid requiritur ad aliud. Vno modo, sicut præabu- lū uel preparatorium ad ipsum: sicut disciplina requiritur ad sciē- tiam. Alio modo, sicut perficiēs aliquid, sicut anima requiritur ad uitam corporis. Tertio modo, si-

cut coadiuuans extrinsecus, sicut anima requiritur ad aliquid agē- dum. Quarto modo, sicut aliquid concomitās: ut si dicamus, quod calor requiritur ad ignem: & hoc modo delectatio requiritur ad beatitudinem. Delectatio. n. cau- satur ex hoc, qd appetitus requie- scit in bono adepto: unde cum beatitudo nihil aliud sit, quam adeptio summi boni, non potest esse beatitudo sine delectatione concomitante.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd ex hoc ipso quod merces alicui redditur, uoluntas merētis quie- scit, quod est delectatio. unde in ip- sa ratione mercedis redditae dele- ctatio includitur.

AD SECVDVM dicendū, qd ex ipsa uisione Dei causatur dele- ctatio: unde ille, qui Deū uidet, delectatione indigere nō potest.

AD TERTIVM dicendum, qd delectatio concomitans opera- tionem intellectus, non impedit ipsam, sed magis eam confor- tat, ut dicitur in 10. * Ethic. Ea. n. quae delectabiliter facimus, atten- tius & perseverantius operamur. Delectatio autem extranea impe- dit operationem, quandoq; qui- dem ex intentionis distractione, quia sicut * dictum est, ad ea qui- bus delectamur, magis intenti su- mus: & dum unī uehementer in- tendimus, necesse est, quod ab alio intētio retrahatur, quandoq; autem etiam ex contrarietate: si- cut delectatio, sensus contraria ra- tioni, impedit assimationem spe- culatiui intellectus.

ARTICVLVS II.

Vtrum in beatitudine sit principalis uisio, quam delectatio.

AD SECVDVM sic procedi- tur. Videtur, qd delectatio sit principalis i beatitudine quam uisio. Delectatio enim, ut dicitur in 10. * Ethic. est perfectio operis: sed perfectio est potior perfecti- bili, ergo delectatio est potior o- peratione intellectus, quae ē uisio.

¶ 2. Præ. Illud propter quod ali- quid est appetibile, est potius: sed operationes appetuntur propter delectationem ipsarum. unde & natura in operationibus necessa- riis ad cōseruationem indiuidui & speciei delectationē apposuit, ut huiusmodi operationes ab ani- malibus non negligantur. ergo delectatio est potior in beatitudi- ne, quam operatio intellectus, quae est uisio.

¶ 3. Pr. Uisio rñdet fidei, delectatio

consonat quoque, qd naturalis ordo appetibilium ab appetitu sensitiui sit contra- rius ordini statuto ab institutore natura: nam absque errore res naturales dirigitur.

¶ Si ergo institutor natura delectationes sensibiles instituit propter operationes ut finem: ergo ab appetitu sensitiui natura- liter appetenda est, & consequenter appetitur delectatio se- sibilis propter opera- tionem, & non econ- uersō. difficile quo- que est uidere, quo- modo ex hoc, quod apprehensio sensitiua non attingit ad com- munitatem rationem bo- ni, sed particularis boni, quod est delectabile, sequitur sicut effectus ex causa qd appetitus sensitiuus feratur in operatio- nem propter delecta- tionem, & quia falsū videtur assumptum: quonia cognitio sen- sitiuā extendit se ad bonum non delecta- bile secundum sensū, ut patet cum hirudo colligit paleas & lu- tum pro nido: non quia delectet eam ta- ctus, aut uisus palea- rum, sed propter uilitatem: & quia nō solum causalitatis, sed connexio medicum conclusionem non ap- pareat.

¶ Ad euentia harū quatuor dubitationū sciendum est primō, quod delectatio & operatio, seu bonum coniunctum causans delectationem, de quo est delectatio, dupliciter possunt considerari. primō secundum se absolu- te, secundo in respec- tu adiuuicē. & hoc dupliciter, uel scilicet ut unum appetibi- le formaliter: uel ut multa appetibilia for- maliter. Si absolute considerentur, utrum- que eorū est propter se appetibile: ita qd neutrum ppter alter- um ut finem. & ratio est: quia utrumque habet in se unde fini- at simpliciter appete- ritum. motum abiq; ordine ad alterum, ut finem. Diuisio enim bono trifariam, in ho- nestum, delectabile, & utile: solum utile secundum se est pro- pter aliud ut finem: &

cap. 4. to. 5.

In ista sola- tione.

Supra arti. 1. & locis ibi notatis.

cap. 4. a me- diū. to. 5.

hoc